

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA LIETUVIŲ LITERATŪROS IR TAUTOSAKOS INSTITUTAS

2005 m. balandžio 18 d. Nr. 1050-1-50

Vilnius

Santrauka

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutui (toliau – Institutui) 2004 metais dviem programoms vykdyti buvo patvirtinta 5413,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, gauta 5407,3 tūkst. Lt, panaudota 5407,3 tūkst. Lt.

Instituto valstybinio audito ataskaitoje pateikiame finansinės veiklos rezultatus, nustatytus pažeidimus, klaidas, netikslumus, pastebėjimus ir rekomendacijas.

Surinkome pakankamai įrodymų, kurie duoda pagrindą pareikšti nuomonę apie Instituto 2004 metų finansinės atskaitomybės teisingumą. Audito metu nustatytos neteisingai įvertintos ir atskleistos apskaitos registruose bei finansinėse ataskaitose ūkinės operacijos, susijusios su renovacijos darbų sąnaudomis.

Audito užduotis

Auditą atlikome Valstybės kontrolės finansinio audito 5-ojo departamento direktorės 2004-05-10 pavedimu Nr. 1050-1, 2004-08-06 pavedimu Nr. 1050-3-1 ir 2005-01-17 pavedimu Nr. 1050-3-2.

Audituojama įstaiga – Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas – valstybinis mokslo institutas, biudžetinė mokslinių tyrimų įstaiga, įsteigta Lietuvos kultūrai ir tarptautiniam bendradarbiavimui svarbiems ilgalaikiams tarptautinio lygio moksliniams tyrimams vykdyti. Pagrindinė Instituto veikla yra moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra.

Adresas: Antakalnio g. 6, Vilnius. Identifikavimo kodas – 1195517.

Instituto steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Audituojamas laikotarpis – 2004 metai.

Audituojamuoju laikotarpiu Institutui vadovavo direktorius prof. habil. dr. Algis Kalėda, vyr. finansininke dirbo Ausma Sidarienė.

Instituto ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos, biudžeto projekto bei ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turta, dalis.

Instituto ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas audito išvadoje, kuri bus pateikta Valstybinio audito reikalavimų nustatytu laiku.

Audito atlikimo tvarka ir audituotos sritys

Atlikome Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Išlaidų sąmatų vykdymo 2005 m. sausio 1 d. balanso (forma Nr. 1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitos (forma Nr. 2) ir kitų apyskaitų (formos Nr. 3, 5, 6, B-9, B-11) auditą.

Auditą atlikome pagal Valstybinio audito reikalavimus. Auditas suplanuotas ir atliktas taip, kad pateiktų pakankamus, tinkamus ir patikimus įrodymus, jog Instituto finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų informacijos iškraipymų. Audito metu buvo atliktas finansinės atskaitomybės ir sandorių auditas, apimantis apskaitos dokumentų ištyrimą, vidaus kontrolės ir finansų valdymo informacijos, sudarytų sutarčių bei sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo teisėtumo tyrimą.

Ištyrėme Instituto vidaus kontrolės aplinką, vidaus kontrolę ir rizikos veiksnius, susijusius su institucijos veikla ir apskaitos sistemomis. Įvertinome ilgalaikio turto, darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sričių vidaus kontrolės procedūrų veikimą. Audito rizikai sumažinti pagal audito programas atlikome darbo užmokesčio, ilgalaikio turto įsigijimo, ir nusidėvėjimo apskaitos sričių savarankiškas (detalias) mažos apimties procedūras bei pavedimų lėšų srities savarankiškas (detalias) didelės apimties procedūras.

Dalyvavome kaip stebėtojai, atliekant Instituto turto metinę inventorizaciją, kurios metu nustačius teisės aktų pažeidimus, inventorizacija atlikta pakartotinai, laikantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 719 patvirtintų Inventorizacijos taisyklių.

Audituojamos įstaigos finansinės veiklos rezultatai

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-03 nutarimu Nr. 110 (su vėlesniais pakeitimais) „Dėl 2004 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas

programas patvirtinimo“ Institutui 2004 metams dviems programoms vykdyti buvo skirta 5413,0 tūkst. Lt.

Institutas gautus valstybės biudžeto asignavimus panaudojo pagal nustatyta tvarka sudarytas ir patvirtintas sąmatas bei neviršijo Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-03 nutarimu Nr. 110 ir sąmatose patvirtintų asignavimų išlaidoms ir sandoriams su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu bei finansinių įsipareigojimų vykdymui.

Institutas 2004 metais leidybai, konferencijoms, kompiuterinių bankų kūrimui ir kitiems darbams atlikti iš Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Valstybinio mokslo ir studijų fondo, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, Lietuvos muzikos akademijos, Informacinės visuomenės plėtros komiteto, Lietuvos Tūkstantmečio minėjimo direkcijos prie Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos kultūros ir sporto rėmimo fondo gavo 750,2 tūkst. Lt pavedimų lėšų, 15,6 tūkst. Lt paramos bei 1,9 tūkst. Lt darbo užmokesčio pagal sutartį apmokėjo Vilniaus darbo birža.

Iš pavedimų lėšų (750,2 tūkst. Lt) 2004 metais Institutas 43,5 tūkst. Lt panaudojo darbo užmokesčiui apmokėti, 13,5 tūkst. Lt – soc. draudimo įmokoms ir 208,5 tūkst. Lt apmokėjo pagal autorines sutartis. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ ir 1991-11-23 nutarimas Nr. 483 „Dėl mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimo“ reglamentuoja minėtų įstaigų ir institucijų darbuotojų darbo užmokesčio, priedų, priemokų ir vienkartinių piniginių išmokų mokėjimą iš darbo užmokesčio fondo lėšų. Taigi, mokant šių institucijų ir įstaigų darbuotojams darbo užmokesčių iš pavedimų lėšų nei jo dydžio, nei jo skyrimo ir mokėjimo tvarkos nereglamentuoja joks teisės aktas, todėl darbo užmokestis, priedai ir priemokos mokamos neriboto dydžio.

Institutas iš Valstybinės lietuvių kalbos komisijos gavo 33,4 tūkst. Lt pavedimų lėšų. Programoms, kurioms yra sudarytos sutartys, lėšos buvo skirtos darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms mokėti bei ilgalaikiam turtui įsigyti. Už panaudotas lėšas Institutas Valstybinei lietuvių kalbos komisijai atsiskaito Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaita (forma Nr. 2) pagal tokius išlaidų straipsnius kaip lėšos faktiškai buvo panaudotos.

Iš Lietuvos muzikos akademijos (kuri lėšas gavo iš Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo) ir Informacinės visuomenės plėtros komiteto pavedimų lėšų Institutas įsigijo ilgalaikio turto už 16,3 tūkst. Lt. Institutas, atsiskaitydamas lėšų davėjams už pavedimų lėšas, už kurias buvo įsigyta ilgalaikio turto, Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje (forma Nr. 2) parodė, kad lėšas panaudojo „Įvairioms išlaidoms“ (ekonominės klasifikacijos kodas 2211330). Prieš tai minėtas pavedimų lėšas pavedimų davėjai taip pat skyrė „Įvairioms išlaidoms“. Asignavimų valdytojai –

Lietuvos muzikos akademija (perskirsčiusi Institutui Valstybinio mokslo ir studijų fondo lėšas) ir Informacinės visuomenės plėtros komitetas, skirdami valstybės biudžeto lėšas Institutui ir priimdami „Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitas“, kuriose nurodyta, kad lėšos buvo panaudotos pagal ekonominės klasifikacijos kodą 2211330 „Įvairioms išlaidoms“, nepareikalavo išlaidų patvirtinimo ir nekontroliavo, ar lėšos buvo panaudotos pagal paskirtį. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimu Nr. 478 patvirtinta Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarka nustato, kokia tvarka yra skiriamos valstybės biudžeto lėšos ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms, savivaldybių įstaigoms ir įmonėms. Tokiu būdu Lietuvos muzikos akademija (Valstybinio mokslo ir studijų fondo lėšomis) ir Informacinės visuomenės plėtros komitetas, nekontroliuodami, ar valstybės biudžeto lėšos nenaudojamos ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti, ir Institutas, panaudodamas valstybės biudžeto lėšas ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti, nors lėšos buvo skirtos „Įvairioms išlaidoms“, nesilaikė minėto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo nuostatų.

Klaidos, pažeidimai ir netikslumai, kuriuos Instituto vadovybė turi apsvarstyti ir numatyti priemones jiems pašalinti

Institutas 2004 metais vykdė pastatų renovacijos darbus, už kuriuos mokėjo Institutas ir Centrinė projektų valdymo agentūra (toliau – CPVA). Patirtas renovacijos išlaidas (2500,0 tūkst. Lt), Institutas apmokėjo iš biudžeto lėšų, kaip ir numatyta programos sąmatoje. Už renovacijos darbus (224,1 tūkst. Lt) apmokėjo CPVA, pervesdama lėšas tiesiogiai rangovams, o Švietimo ir mokslo ministerija Institutui skyrė (40,4 tūkst. Lt) pavedimų lėšų sumokėti 18 proc. PVM nuo CPVA apmokėtų darbų vertės. Nurodymo, kad Institutas apskaitoje turi užpajamuoti renovacijos darbų sąnaudas, apmokėtas iš CPVA, nėra. CPVA sumokėtą sumą (224,1 tūkst. Lt) Institutas nepagrįstai užregistravo Didžiojoje knygoje: negautas lėšas nurodė 232 sąskaitoje ir nepatirtas renovacijos sąnaudas nurodė 213 sąskaitoje. Šiuo atveju negautas lėšas ir nepatirtas sąnaudas 232 ir 213 subsąskaitose Institutas apskaitė be ūkinės operacijas pagrindžiančių dokumentų nesivadovaujant Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (2001-11-06 Nr. IX-574) 12 str. 1 d. nuostatomis, kad visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai turi būti pagrįsti apskaitos dokumentais. Dėl to, kad apskaitoje užregistruotos neįvykusios ūkinės operacijos, Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse duomenys pateikti neteisingai: 38 eilutėje „Kitų lėšų išlaidos“ ir 44 eilutėje „Finansavimas iš kitų šaltinių“ likutis padidintas 224,1 tūkst. Lt.

Pastebėjimai

2004 metais už 1,6 tūkst. Lt apmokėtas programinės įrangos „Apskaita 3“ įdiegimas. Šis mokėjimas buvo padarytas ne iš lėšų, skirtų ilgalaikiam turtui įsigyti, o iš 2211130 išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnio „Kitos paslaugos“ nepatikslinus sąmatos. Tuo būdu, Institutas nesilaikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (2004-06-15 nutarimo Nr.751 redakcija) patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 79 punkto nuostatų, kad „asignavimus išlaidoms pakeitus pagal ekonominę klasifikaciją arba sutaupytus asignavimus išlaidoms panaudojus turto įsigijimui finansuoti, atitinkamai tikslinamos sąmatos. Iš sutaupytų asignavimų išlaidoms pirmiausia turi būti dengiamas kreditorinis įsiskolinimas (suėjus sumokėjimo terminui). Nesant įsiskolinimų, sutaupyti asignavimai išlaidoms gali būti skiriami turtui įsigyti ir iš valstybės lėšų įgyvendinamiems (įtrauktiems į Valstybės investicijų programą) investicijų projektams finansuoti.“

Instituto direktoriaus įsakymuose, numatančiuose darbuotojams papildomas išmokas prie pagrindinio tarnybinio atlyginimo, neteisingai naudojamos priedų ir priemonų sąvokos (visi papildomi išmokėjimai prie pagrindinio tarnybinio atlyginimo vadinami priedais). Tuo būdu Institutas nesilaikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-11-23 nutarimo Nr. 483 „Dėl mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimo“ 5 ir 6 straipsnių nuostatų bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ 5 str. nuostatų, kurie nustato, kokiais atvejais gali būti skiriami priedai.

Džiaugiamės, jog Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas 2004 metais patvirtino Apskaitos politiką, Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentą ir taisykles, Finansų kontrolės taisykles, parengė ir patvirtino struktūrinių padalinių nuostatus.

Rekomendacijos

Atsižvelgiant į ataskaitoje išdėstytus dalykus, siūlome Institutui:

- Atlikti ataskaitoje nurodytų neteisingų sąskaitų likučių koregavimą arba kreiptis į Centrinę projektų valdymo agentūrą dėl išlaidų už renovacijos darbus pripažinimo Instituto renovacijos sąnaudomis.
- Nustatyti papildomas išankstinės, einamosios ir paskesniosios kontrolės procedūras, kurios užtikrintų, kad ūkinės operacijos, susijusios su renovacijos sąnaudomis, būtų teisingai įvertintos, atskleistos apskaitos registruose laikantis apskaitos principų ir taisyklių, kad likučiai finansinėse ataskaitose būtų atskleisti teisingai, kad laiku būtų tikslinamos sąmatos.

Apie rekomendacijų įvykdymą iki 2005 m. liepos 1 d. prašome informuoti Valstybės kontrolės Finansinio audito 5-ąjį departamentą adresu: Pamėnkalnio g. 27, 01113 Vilnius.

Prašome per 10 darbo dienų susipažinti su ataskaitoje pateiktais audito rezultatais ir nesutikus pareikšti pastabas.

Dėkojame Instituto darbuotojams už tarpusavio supratimą ir pagalbą atliekant 2004 metų finansinės atskaitomybės auditą.

Finansinio audito 5-ojo departamento direktorė

Daiva Bakutienė

Finansinio audito 5-ojo departamento valstybinė auditorė

Asta Giedrikienė

Susipažinau:

Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto
Direktorius

Algis Kalėda

Vyr. finansininkė

Ausma Sidarienė